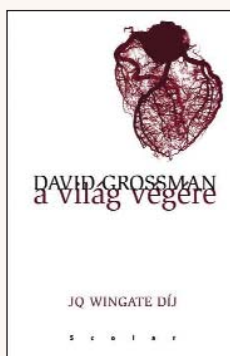

Beszélnem kell hozzád

David Grossman
A világ végére
Fordította: Nemes Anna
Scolar Kiadó, 2012
623 oldal, 3990 Ft

Önanalízis? Családterápia? A lélek fájdalmas, de a túléléshez, a továbbéléshez egyetlen esélyt jelentő élveboncolása? – ilyen és ehhez hasonló kérdések feltevésével próbálhatjuk megfejteni a világhírű izraeli író, David Grossman most már magyarul is olvasható regényének a titkát. Ugyanis a főszereplő, Ora, valamint az útítársa, egykori szeretője, s második gyermekének, Ofernek az édesapja közötti több mint hatszáz oldalas „gondolatfolyam” már a nyelvezetét tekintve is mestermű. Olyasfajta írásmód, amely sokkal inkább a lírából ismert: folyamatos színesztéziák és metaforák sorozata, ahol a két ember „vad, zajos félelméről”, „a testükben rúgkapáló sikolyról”, az „arcukról mint megszegett ígértről”, s „arckifejezés-töredékek forgószeléről” értesülünk. Két olyan ember szaggatott lelkiállapotáról, akik, bár Ofer születése óta nem beszéltek egymással – ez volt a megállapodás közöttük, valamint Ora férje, egyben Avram legjobb barátja, Ilan között – a külvilágban tőlük függetlenül történő események, jelen esetben egy újabb, a térséget sújtó háborús konfliktus borzalmai miatt mégis beszédre, beszélgetésre kényszerülnek. S épp Ora és Avram két évtizedes „beszédkihagyása” az, ami a színesztéziát felerősíti: egymás hangjának, színeinek, egymás illatának felfedezését, megértését, vagy inkább újra átélését.

Azonban a két ember számára a másik személyiségének újralfedezése, egymással való „újrabeszélése” nem öncélú: nem róluk szól, nem értük történik. Hanem közös fiuk, Ofer érdekében, aki most a második libanoni háborúban életét önkéntesen bevonuló katonaként kockáztatja. S Ora, miután ő maga vitte sorozásra a fiát, s miután Ilan most is, nem először, elhagyta, magára hagyta ebben a nehéz élethelyzetben, úgy dönt, Galileába vándorol. Vándorlásához pedig, amely sokkal inkább menekülés, nem mást választ útítársául, mint Ofer apját, a rég nem látott-hallott Avramot. „Együtt kell elszöknünk, nincs más választásod” – mondja Avramnak, aki azonnal be is száll ebbe a „játzmába”.

Ora menekülése sokrétű, szimbolikus jellegű menekülés. Mert abból a lakásból kilépve, ahol addig két fiával – Oferrel, s Ofer bátyjával, az llantól származó Adammal – élt, Ora egyfelől saját büntudata elől menekül, hisz ő engedte fiát a seregbe, ő engedte a halál torkába: „Mit tettem. Kivittem Ofert a harctérre. [...] Nem tartottam vissza.” Másfelől az Oferrel kapcsolatos

büntudata elől menekülve Oferért is menekül: úgy érzi, Ofer megmentéséért is akkor teheti a legtöbbet, ha Ofer apjával Galileába szalad. S Grossman regényének jellegzetes fogása a sajátos kommunikáció, Ora és Avram színesztéziákkal dúsított beszélgetése lesz az Oferért való menekülés, az Ofer-mentés eszköze. Ezért „Ora szeme előtt olyan jelenetek bukkannak fel, amelyeket sok éve nem látott, s bár „legalább annyira fél beszélni róluk, mint amennyire Avram fél meghallgatni őket”, Ora mégis úgy érzi, ha Avram elé tárja Ofer, sőt, Adam kicsi korától életüket, Ofer és Adam jellemét, sajátosságait és furcsaságait, s ha beszéde közben folyamatosan Oferre gondol: Ofer nem hal meg. Ofer életét Ora szerint ezekben a vészterhes időkben az ő beszéde, beszédfolyama, emlékezetfoszlányai- és hullámai biztosítják, jelentik. S beszédével párhuzamosan az írás: a napló, amely útközben készül, s amely Avram, az apa egykori szokásának átvétele. Avram már nem ír, ahogy ő fogalmaz, felhagyott a szavakkal, Ora ezért kötelességének érez Avram helyett lejegyezni bizonyos eseményeket, amelyek megint csak Ofert hivatottak védelmezni.

Avram pedig végre, oly sok év után kívülről, Orától hallja fiáról mindazt, amit évek óta, apaságtudata, apaság-léte elfojtása ellenére belülről folyamatosan hallott. Ora szavaiból végre megismeri sosem, még fényképről sem látott fiát. De érzi, fia életben tartásához nem elegendők a kimondott és leírt Ora-szavak. Kell hozzá még valami: az, hogy ők ketten, a szülők újra eggyé olvadjanak. Hogy megalkossanak egy olyasfajta szimbiózist, amely most – ezt Ora szavaiból érzi – a fiú és anyja között nagyon is megvan.

S Ora, akit épp emiatt az anya-fiú szimbiózis miatt Avram egyszer Ofrának szólít, nem tiltakozik. Ő is érzi, hogy Ofer apjával ismét testi kapcsolatba lépve, ismét szeretkezve, még erősebb védelmet nyújthat a fiának. S innentől kezdve nemcsak szavakkal beszélgetnek. Beszélget Oferről a testük is. De ahogy a beszélgetésük, úgy az eggyé olvadásuk se öncélú, nem a saját örömszerzésük érdekében történik. Hanem Oferért:

– *Órá gondolj – suttopta Ora, s ráfonta egész testét, míg Avram belé nem hatolt. – Órá gondolj énbennem.*

Lassan mozogtak, egymásba kapaszkodva, mint egy orkán közepén.

– *Órá gondolj, órá gondolj! – kiáltotta Ora.*